

NÖROLOJİK BİLİMLER DERGİSİ İLE ELEKTRONİK YAYIMCILIKTA 5 YILLIK DENEYİM

Prof. Dr. Nezh OKTAR

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroşirürji AD, İzmir

Editör

Journal of Neurological Sciences [Turkish]

<http://www.med.ege.edu.tr/norolbil>

Eskiden tozlu ve kalın ciltli tıbbi indeks kitaplarından saatlerce aranan biyomedikal makalelere şimdi internet aracılığı ile saniyede varıyoruz. Bu nedenle başta tirajı ve itibarı yüksek bilimsel tıp dergileri olmak üzere birçok tıp dergisi süreli yayınlarını internet alanına taşımaktadırlar. Hatta makale gönderimi, hakemlik ve düzeltme işlemlerini bile elektronik ortamda yapan e-dergiler mevcuttur. Hakemlik işlevi ile (peer-review) tıp alanında süreli yayın yapan kaliteli bir bilimsel derginin ülkemiz koşullarında yaşatılmasının zorluğunu en çok onu çıkaranlar bilir. Maalesef bu alanda mevcut dergilerimiz oldukça az ve sorunlarla karşı karşıyadır. Basılı yayıncılığa yeni bir alternatif olan internette elektronik dergicilik yerküremizde benim uzmanlık dalım olan nörolojik bilimlerde 1996 yılında parmakla gösterilecek düzeyde az sayıda iken, bugünlerde 400 dolaylarına yükselmiştir. Elektronik dergiciliğin sunum üstünlüğü tartışılmaz düzeydedir. Canlandırmalar (animations), hareketli takdimler (java applets), video kayıtları ve ses olguları medikal sorunları kavrama ve sunma araçları olarak bilimsel verileri zenginleştirmektedir. Hakemlik ve konsültan editörlük işlevi yine klasik posta yolu dışında internet üzerinden elektronik olarak sağlandığından hem hızlı olmakta hem de posta ve kağıt masrafı da sıfırlanmaktadır. Matbaada basım ve dağıtım masrafı olmamaktadır. Ayrıca ormanlarımızı koruma adına çevreci bir yaklaşımı bile vardır.

Nörolojik Bilimler Dergisi adı ile 1984 yılından beri Ege Nöroloji Derneğinin yayın organı olarak kesintisiz basılı yayımlanan bilimsel dergimiz 1998 yılında çağdaş eğilimlere uygun olarak elektronik yayım hayatına geçti. Nisan 1999 yılında elektronik 236 aktif abone sayısına ulaştı. Bu sayı şu an için 450'dir ve 1/3'ü ülke dışı e-abonelerdir. CBT dergisinde 1999 yılında tarafımdan yayınlanan bir internet araştırmasını da içeren makalemde tıp alanında yayım yapan bilimsel elektronik dergilerin "broşür" yayıncılıktan bir adım ötede tüm makaleleri tam metin ve yabancı dil / Türkçe özetlerinin tümünü verenlerin sayısı oldukça azdı (toplam 49 dergiden sadece 10 ya da 15'i). Nörolojik Bilimler alanında ise tüm yazılara tam metin olarak ücretsiz ulaşılabilen yegane e-dergi Nörolojik Bilimler Dergisi idi. E-dergimiz sayın rektörümüzün de internet kotamızı yükselterek verdikleri destekle halen tüm hizmetlerini ücretsiz olarak yürütebilmektedir. Makale kabulü, yazar ve hakemlerle iletişim, düzeltme işlemlerinin tümü elektronik ortamda ve gizli-review olarak yapılmaktadır. Hiçbir finansal kaynağı olmadan 5 yılda 20 sayı çıkarılmış ve yazarlardan hiç bir ücret talep edilmemiştir. Genelde pahalı ve ücret istenerek basımı olan renkli materyeller ya da video klipleri elektronik ortamda bilakis tercih edilen materyeller olmaktadır.

Dergimize son gönderilen 145 makalenin 96'sı e-posta 10'u hem e-posta hemde disket ile olmuştur. Sadece 39 tanesi klasik posta yolu ya da elden ulaştırılmıştır (Tablo 1). Elektronik yol ile gönderilme oranı %73 olmaktadır. Elektronik dergicilikle daha geniş bir kitleye anında duyuru yapabilmek (mailserv, elektronik posta grupları, yeni sayı içeriği -ToC, v.b.) üstünlüğü ile çağdaş yayıncılık atılımı olmuştur.

E-dergimizin izlenme profilini çıkartma amacı ile bedava izleme hizmeti veren şirketlerle zaman zaman bağlantı kurulmuş ve ortalama gündelik ziyaretçi sayısının 20 olduğu saptanmıştır. Ziyaretçi sayısı yeni sayı çıkışlarında ve her ayın başında yayımladığımız aylık haber bülteni sırasında yükselişler göstermektedir. En yüksek ziyaretçi sayısı 5 Aralık 2000 tarihinde 108 ziyaretçi ile kaydedilmiştir. Bir fikir vermesi bakımından 596 ziyaretçinin olduğu Şubat 2001 ayının dökümü Tablo 2de verilmektedir. Ziyaretçilerin ülkelere dağılımında ilginç olarak Türkiye 3.sırada iken ABD ve Almanya'nın ilk 2 sırayı aldıkları görülmektedir. Aynı şirketin izleme raporlarında 2003 yılında Türkiye kaynaklı ziyaretçi sayısında öne çıkış ve işletim sistemlerinin de geliştiğini görmek mümkün (TABLO 3)

TABLO 1. E-dergimize yayımlanmak üzere yazarlarca gönderilen son 145 materyelin gönderilme şeklinin dökümü

Klasik posta ve disket ile	Hem klasik posta hem de e-posta (e-mail)ile	Sadece e-posta (e-mail)ile
39	10	96
%27	%7	%66

TABLO 2. 2001 yılı Şubat ayı toplam 596 ziyaretçinin belirtildiği izleme programına göre e-dergimize girenlerin giriş yaptıkları ülkeler (10'un üzerindeki)

Ziyaretçinin saptanabilen ülke girişi	Ziyaretçi sayısı
ABD (US)	60
Almanya (DE)	58
Türkiye (TR)	47
İtalya (IT)	18
İspanya (ES)	17
Birleşik Krallık (UK)	12
Brezilya (BR)	11
Meksika (MX)	11
Kanada (CA)	10

TABLO 3 2003 yılında izleme şirketinin saptadığı verilere göre e-dergimize girişlerin özellikleri

Ziyaretçinin saptanabilen ülke girişi	Ziyaretçi sayısı
TR (Türkiye)	115
DE (Almanya)	98
US (ABD)	53
?	13
RU (Rusya Federasyonu)	12
AT (Avusturya)	10
CA (Kanada)	9
SE (İsveç)	6
IT (İtalya)	6
FR (Fransa)	6
Ziyaretçinin işletim sistemi	Sayı
Windows 98	395
Windows NT	387
Windows 95	24
Macintosh / PPC	7
Linux	2
SunOS	1

E-dergimiz yine tamamen internet ortamında SCI-tarafından değerlendirilmek üzere 1999 yılında aşağıda belirtilen bir teklif aldı:

From:Junkins, Kathy kjunkins@isinet.com Mon, 22 Feb 1999 10:43:20 p.m.Subject: Journal of Neurological Sciences (Turkish)

Dear Dr. Oktar:

Our colleague at Caltech, Dana Roth, recommended your publication to us and we would like to evaluate it for coverage in our index products, particularly the ISI Science Citation Index.

If Journal of Neurological Sciences (Turkish) is still being published in print, would you send us a few sample issues starting with the first of 1999 and continuing through June.

In the meantime we can read the online issues.

Thank you.
Katherine Junkins
Editor, Neuroscience Citation Index
The Institute for Scientific Information, Inc.
Philadelphia, PA 19104 USA

Değerlendirme yaklaşık 1,5 yıl sürdü ve sonunda yine aşağıdaki yargı ile ancak 1-2 yıl sonra yeniden değerlendirilmek üzere şu an için SCI kriterlerine uymadığımız belirtildi.

From: Kathy Junkins <kathy.junkins@isinet.com> Date: Tue, 10 May 2000 23:29
Subject: Journal of Neurological Sciences-Turkish
Dr. [Nezih Oktar](#)
Editor, Journal of Neurological Sciences
Ege Uni. Fac Med,
Bornova, Izmir

Dear Dr. [Oktar](#):

We have completed our evaluation of this journal and find that ISI(R) cannot accept it for coverage at this time. Our evaluation process considers many factors including the journal content, format, adherence to publication schedule, and geographic origin Other considerations are the journal citation record - how often the journal is cited and by which journals, our subscribers' requests, and the extent of our current coverage of the Clinical disciplines.

We will be pleased to re-evaluate your journal in 1-2 year's time. Further exposure to the research community, new quantitative data, and our evolving coverage priorities may yield a different decision.

Thanks you for the opportunity to become familiar with this journal.

Katherine Junkins
Editorial Development Department
ISI, Inc.
3501 Market Street
Philadelphia, PA 19104
USA
FAX# 215-386-6362
kathy.junkins@isinet.com

Bunun üzerine HTML formatı yanı sıra makaleleri PDF ile de sunmaya başladık. "Editorial Board"umuza uluslararası önemli isimleri bu arada Nobel kazanan Prof.Eric Kandel'i de kattık ve bu yıl yeniden başvuruda bulunmayı düşünüyoruz.

Bu arada aşağıda örneklerini vermeye çalıştığım çok sayıda ilginç ve bizi gayrete getiren bazıları eski dostlardan bazıları hiç tanımadıklarımızdan gelen e-postalar oldu ve bunların çoğunu e-derginin "correspondence" bölümünde yayımladık.

From: Fazli Can canf@muohio.edu Date: Tue, 12 Sep 2000 05:21 Subject: TOJTNS
Sayın editor,
Bir rastlantı sonucu elektronik derginize ulaştım. Meslek dışı bir kişi ama bir bilgisayar profesörü olarak derginizin "professional" görünüşünden etkilendiğimi iletmek için yazıyorum.
Basarı dilekleriyle saygılar,
Fazli Can
muohio.edu/~canf

From: Prof.Tanju Aktug MD <aktugt@hipokrat.org> Date: Fri, 12 May 2000 12:05
Subject: Tebrikler
Sevgili Nezih,

Türkiye'den <http://www.freemedicaljournals.com/> sitesine giren tek derginin editörü olarak senin adını görmekten çok mutlu oldum. Kutlarım.

İnternet aracılığı ile sunum olanağı olursa sempozyum sırasında e-dergimiz ile ilgili daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

Kaynaklar:

Akgül M.:Türkiye İnternet:6.yılında bir değerlendirme CBT 630:4-5,1999

Kayar R.,Akçiçek E.: İzmir'de yayınlanan tıp dergilerinin tarihçesi 2. Yayınlanmakta olan dergilerin teknik özellikleri ve olanakları. SSK Tepecik Hast. D. 2:178-86, 1992

Marshall E.: NIH weighs bold plan for online preprint publishing Science 283:1610-1, 1999

Oktar N.: Tıp alanında bilimsel elektronik dergicilik. CBT 635:20-21, 22 Mayıs, 1999

Oktar N.: Future of scientific e-journals. Editorial NOROL BIL D 15(1-2),1998